

HOVEDTRÆKKENE I DEN NYE ARVELOV

Ved lov nr. 515 af 6. juni 2007 blev der indført en ny arvelov, som er trådt i kraft den 1. januar 2008, og som erstatter den hidtil gældende arvelov. Loven er således i al væsentlighed gældende for dødsfald, der indtræder efter den 1. januar 2008.

Hovedtrækkene i den nye arvelov er følgende:

1. ÆNDRET ARVEDELING MELLEMLÆGTEFÆLLE OG LIVSARVINGER

Som hidtil er børn, børnebørn osv. (livsarvinger) en arveladers nærmeste slægtsarvinger. Efterlader en person sig livsarvinger, men ikke ægtefælle, og er der ikke oprettet testamente, tilfalder alt, hvad vedkommende efterlader sig, derfor dennes livsarvinger.

Efterlader en arvelader sig både livsarvinger og ægtefælle, og er der ikke oprettet testamente, deles arven mellem livsarvingerne og ægtefællen med halvdelen til hver, hvilket er en ændring i forhold til den tidligere arvelov, ifølge hvilken arven blev fordelt med 2/3 til livsarvingerne og 1/3 til ægtefællen.

Efterlader arveladeren sig ægtefælle, men ikke livsarvinger, og er der ikke oprettet testamente, arver ægtefællen som hidtil alt.

2. ØVRIGE FORBEDRINGER AF ÆGTEFÆLLENS STILLING

2.1 Fortrinsret og udløsningsret til konkrete aktiver

Som hidtil har den længstlevende ægtefælle udtagelses- og udløsningsret vedrørende aktiver, som en arvelader efterlader sig, og som indgår i fællesjete. Dette betyder, at såfremt en ægtefælle og en (livs)arving ønsker at udtage det samme aktiv, har ægtefællen fortrinsretten og endvidere ret til at betale et overskydende beløb kontant til boet, selvom værdien af det pågældende aktiv overstiger ægtefællens bos- og arvelod.

Til aktiver, der tilhørte afdøde som fuldstændigt særeje, har ægtefællen derimod kun fortrinsret forudsat, at aktivets værdi kan holdes inden for ægtefællens arvelod, og således ikke tillige udløsningsret, medmindre det pågældende aktiv er ejet i sameje mellem ægtefællerne.

Uanset ægtefællens ovennævnte rettigheder har en særlivsarving (dvs. afdødes barn, barnebarn mv. fra et andet forhold end med ægtefællen) dog ret til at overtage visse aktiver, der har en særlig erindringsværdi for den pågældende.

Arvelader kan ved testamente bestemme, at en livsarving skal have fortrinsret og udløsningsret. Ægtefællens udtagelsesret til aktiver til egen personlig eller mindreårige børns brug, fast ejendom, der tjener til ægtefællernes bolig eller erhverv, indbo, arbejdsredskaber og bil, skal dog respekteres.

En arvelader kan omvendt ved testamente bestemme, at en livsarving i det hele skal have sin arv udloddet kontant og dermed ikke som under den tidligere gældende arvelov have ret til at kræve at udtage konkrete aktiver på lige fod med øvrige arvinger.

2.2 **Suppleringsarv**

En ægtefælle har altid ret til forlods at udtage så meget af boet, at værdien heraf sammenlagt med ægtefællens boslod (ægtefællens andel af afdødes fælleseje) og arvelod samt ægtefællens eget fuldstændige særeje udgør indtil kr. 600.000 (pristalsreguleret). Beløbsgrænsen er i den nye arvelov forhøjet fra de tidligere gældende kr. 200.000 til de nævnte DKK 600.000, men fremover skal forsørgertabserstatning, livsforsikringer og pensionsydelser og lignende ydelser, der udbetales pga. dødsfaldet, medregnes ved opgørelsen af beløbet. Den nævnte beløbsgrænse på kr. 600.000 reguleres årligt i henhold til en i arveloven indeholdt reguleringsbestemmelse.

2.3 **Arvehenstand**

Den nye arvelov indeholder en udbygning af de tidligere gældende regler om arvehenstand for en efterlevende ægtefælle. Skifteretten kan således fra 1. januar 2008 give en efterlevende ægtefælle henstand med udbetaling af arven eller en del heraf til såvel en myndig som en umyndig livsarving efter den førstafdøde ægtefælle, hvis arven ikke kan udbetales uden afhændelse af fast ejendom, løsøre eller andre aktiver, som er nødvendige for, at ægtefællen kan opretholde hjemmet eller sit erhverv.

Henstand kan gives for 5 år, hvilken periode kan forlænges med op til yderligere 5 år, hvis ægtefællen anmoder om det. Henstand kan dog under alle omstændigheder ydes, indtil fælles livsarvinger er fyldt 18 år. Dette gælder også for arv til førstafdødes særlivsarvinger, såfremt den længstlevende ægtefælle påtager sig forsørgelsespligten over særlivsarvingerne.

3. **USKIFTET BO**

Overordnet set fortsætter de hidtil gældende regler om uskiftet bo i den nye arvelov.

Den efterlevende ægtefælle har således fortsat ret til at overtage fællesboet (men fortsat ikke afdødes særeje) til uskiftet bo med fælles livsarvinger, ligesom et fællesbo kun kan udleveres til uskiftet bo med særlivsarvinger, såfremt disse giver samtykke hertil.

Der er i den nye arvelov foretaget præciseringer af, i hvilket omfang afdødes livsforsikringer og pensionsydelse og lignende ydelser, der kommer til udbetaling til ægtefællen som følge af dødsfaldet, indgår i det uskiftede bo ved et senere skifte af det uskiftede bo i ægtefællens levende live. Tilsvarende er det præciseret, i hvilket omfang ægtefællens egne livsforsikringer og pensionsydelse og lignende ydelser indgår i det uskiftede bo ved et senere skifte af det uskiftede bo i ægtefællens levende live.

Indgår en ægtefælle, der hensidder i uskiftet bo, nyt ægteskab, er der fortsat pligt til at skifte det uskiftede bo. Af og til forekommer det, at førstafdødes livsarvinger giver afkald på skiftet af det uskiftede bo, hvorefter ægtefællen blot viderefører det uskiftede bo i det nye ægteskab. Den nye arvelov foreskriver imidlertid som en vigtig nydannelse, at livsarvinger, der giver afkald på skifte af et uskiftet bo i forbindelse med ægtefællens indgåelse af nyt ægteskab, herved mister arveretten efter den førstafdøde.

4. **TVANGSARV OG UDVIDET TESTATIONSKOMPETENCE**

Tvangsarv er den arveandel, som ikke kan berøves tvangsarvingerne og som dermed ikke kan testes til fordel for andre end tvangsarvingerne. Kun arveladerens ægtefælle og arveladerens livsarvinger er tvangsarvinger.

I henhold til den nye arvelov udgør tvangsarven 1/4 af livsarvingernes og ægtefællens arvelod. Dette er en væsentlig reduktion i forhold til den tidligere gældende arvelov, hvor tvangsarven udgjorde 1/2 af livsarvingers og ægtefællens arvelod.

Hvis en arvelader efterlader sig både livsarvinger og ægtefælle, medfører de nye tvangsarveregler, at ægtefællen skal arve mindst 1/8 af afdødes bo, og at livsarvinger tilsvarende (til sammen og til ligelig fordeling blandt livsarvingerne) skal arve mindst 1/8 af afdødes bo.

Efterlader en arvelader sig kun enten livsarvinger eller ægtefælle, skal livsarvingerne henholdsvis ægtefællen arve mindst 1/4 af afdødes bo.

Fremover vil en arvelader med andre ord ved testamente kunne teste over 3/4 af sit bo, mod tidligere kun halvdelen af sit bo.

Den nye arvelov giver arveladere med store formuer yderligere en væsentlig udvidelse af testationskompetencen. I følge den nye arvelov kan en arveladeren ved testamente yderligere begrænse tvangsarven til hvert af sine børn til en værdi på kr. 1 mio. (pristalsreguleret). Er arveladerens barn afgået ved døden før arveladeren, kan arven til det afdøde barns egne børn (dvs. arveladers børnebørn) fortsat begrænses til i alt kr. 1 mio., hvilket beløb i så fald fordeles ligeligt mellem de pågældende børnebørn. Den nævnte beløbsgrænse på kr. 1 mio. reguleres årligt i henhold til en i arveloven indeholdt reguleringsbestemmelse.

En arvelader kan - også uden at ville testere til fordel for andre end sin ægtefælle eller sine livsarvinger - have en interesse i at opdele den samlede arv i den mindst mulige tvangsarv og dermed den størst mulige friarv. En sådan interesse kan f.eks. eksistere i relation til ønske om båndlæggelse og i relation til successionsrækkefølger, jfr. nærmere herom nedenfor.

Endelig giver den nye arvelov en arvelader ret til i testamentet at foreskrive, om tvangsarv skal dækkes af arveladerens fælleseje eller særeje.

De ændrede arvebrøker og den udvidede testationskompetence betyder i de tilfælde, hvor ægtefæller har fælleseje, følgende ændringer i arvefordelingen, idet skemaet viser ægtefællens arveandel i forhold til livsarvingerne:

Tidligere gældende arvelov	
Boslod	1/2 af 1/1
Arv	1/3 af 1/2
Samlet andel	2/3

Ny arvelov	
Boslod	1/2 af 1/1
Arv	1/2 af 1/2
Samlet andel	3/4

I de i praksis hyppigt forekommende tilfælde, hvor ægtefæller med fælleseje ved testamente gensidigt har begunstiget hinanden mest muligt eller blot har begunstiget den ene af ægtefællerne som længstlevende mest muligt, medfører de ændrede arvebrøker og den udvidede testationskompetence følgende ændringer i arvefordelingen, idet skemaet viser ægtefællens arveandel i forhold til livsarvingerne:

Tidligere gældende arvelov	
Boslod	1/2 af 1/1
Arv	2/3 af 1/2
Samlet andel	5/6

Ny arvelov	
Boslod	1/2 af 1/1
Arv	7/8 af 1/2
Samlet andel	15/16

Er formuen betydelig, kan livsarvingernes tvangsarv som nævnt yderligere begrænses fra den ovennævnte 1/16 til maksimalt kr. 1. mio. til hvert barn.

5. **TESTATION I ANDET LED OVER TVANGSARV**

En arvelader kan som noget nyt ved testamente bestemme hvem tvangsarv, der tilkommer en livsarving efter arveladeren, ved livsarvingens senere død skal tilfalde, hvis livsarvingen dør før det fyldte 18. år uden at have indgået ægteskab og uden at efterlade sig børn.

Desuden indeholder den nye arvelov en adgang for justitsministeren til at tillade, at en arvelader bestemmer, hvordan tvangsarven efter arveladeren skal fordeles ved tvangsarvingens senere død i situationer, hvor en tvangsarving er ude af stand til selv at handle fornuftsmæssigt, og hvor tvangsarvingen ikke efterlader sig egne tvangsarvinger og ikke selv tidligere har oprettet gyldigt testamente.

6. **TESTATION I FLERE LED OVER FRIARV - SUCCESSIONSRÆKKEFØLGER**

Arveloven indeholder nu en udtrykkelig bestemmelse om, at friarv (den arv, som ikke er tvangsarv og som en arvelader derfor frit kan råde over ved testamente) kan indsættes i en successionsrækkefølge, hvorved arven tilfalder en arving på første plads og derefter en eller flere arvinger på anden eller senere pladser.

Det er dog som hidtil understreget, at arv ikke kan tillægges flere ved testators død ufødte personer efter hinanden (forbud mod fideikommiser).

En arvelader kan således i et testamente bestemme, at friarven skal indsættes i successionsrækkefølge, der tilfalder f.eks. den længstlevende ægtefælle på 1. plads, de respektive børn på anden plads, og de respektive børns ufødte egne børn (arveladers børnebørn) på tredje og sidste plads.

Der er ikke i arveloven fastsat nærmere udfyldende regler for sådanne successionsrækkefølger, hvorfor der fortsat bør udvises betydelig omhu ved udformning af sådanne.

7. **BÅNDLÆGGELSE**

I den nye arvelov opretholdes adgangen til at båndlægge livsarvingers tvangsarv. I forhold til den tidligere gældende arvelov kan tvangsarven dog nu kun båndlægges for livsarvinger, indtil disse er fyldt 25 år, hvorefter tvangsarven skal udbetales til livsarvingernes fri rådighed. Renter og indtægter af tvangsarv kan endvidere ikke båndlægges.

Friarv, og herunder renter og indtægter af friarv, kan fortsat båndlægges tidsubegrænset for en arving.

Der indføres med den nye arvelov en ny adgang til at ophæve en båndlæggelse, såfremt det er åbenbart, at båndlæggelsen ikke længere tjener et rimeligt formål. Denne ophævelsesadgang gælder også, hvor arvelader er død før lovens ikrafttræden.

I følge den nye arvelov er båndlagt arv automatisk kombinationssæreje (dvs. skilsmisssæreje, men fuldstændigt særeje for arvingen, hvis arvingens ægtefælle afgår ved døden før arvingen), medmindre andet er bestemt af arveladeren i forbindelse med båndlæggelsen.

Båndlæggelse af forsikrings- og pensionsmidler kan ikke gyldigt ske i et testamente, men skal som hidtil ske ved særskilt meddelelse herom til forsikrings- eller pensionselskabet.

8. OPRETTELSE AF TESTAMENTE

Den nye arvelov medfører, at der gives ret for den, der er fyldt 15 år, til ved testamente at råde over ejendele, som den pågældende har tjent ved eget arbejde eller som den pågældende har modtaget som gave eller friarv til fri rådighed.

Reglerne i den nye arvelov om formelle krav ved oprettelse af testamenter er stort set de samme som i den tidligere gældende arvelov. Dog indeholder den nye arvelov en mulighed for, at en arvelader kan udfærdige en - dateret og underskrevet - erklæring, hvorved arveladeren bestemmer, hvem der skal arve sædvanligt indbo og personlige effekter. Sådanne indbortegnelser skal herefter lægges til grund ved arvefordelingen, uanset at de ikke er oprettet i overensstemmelse med reglerne for oprettelse af et gyldigt testamente.

9. LÆNGSTLEVENDES DISPOSITIONSADGANG I LEVENDE LIVE

Som noget nyt er der i arveloven fastsat regler, der begrænser den længstlevendes dispositionsadgang over sin formue i det tilfælde, hvor der i en fælles testamentarisk disposition er truffet uigenkaldelige bestemmelser om, hvorledes arven skal fordeles efter den længstlevendes død. I dette tilfælde kan den længstlevende ikke tilsidesætte de fælles testamentariske bestemmelser ved at give gaver eller arveforskud, hvis værdi står i misforhold til formuen, eller ved at indsætte en begunstiget i en livsforsikring eller en lignende ordning. Eventuelle dispositioner foretaget i strid hermed kan af en arving efter den førstafdøde kræves omstødt eller der kan søges vederlag herfor i det beholdne bo.

Den nye værnsregels praktiske anvendelsesområde vil være fælles eller gensidige testamenter oprettet mellem ægtefæller, men reglerne gælder for alle fælles testamente, herunder f.eks. tillige for et fælles testamente oprettet mellem samlevende eller søskende.

10. **UDVIDET SAMLEVERTESTAMENTE**

Som noget nyt er der i arveloven indført en mulighed for, at to samboende personer kan oprette et såkaldt udvidet samlevertestamente, hvori de bestemmer, at de helt eller delvist skal arve hinanden, som om de var ægtefæller.

Et udvidet samlevertestamente er kun gyldigt, hvis parterne ved oprettelsen af testamentet opfyldte betingelserne for at kunne indgå ægteskab med hinanden. Desuden er et udvidet samlevertestamente kun gyldigt, hvis parterne på tidspunktet for den første samlevers død fortsat var samlevende og enten ventede, havde eller havde haft et fælles barn eller havde levet sammen på den fælles bopæl i et ægteskabslignende forhold i de seneste to år forud for den førstafdøde samlevers død.

Hvis to samlevende har oprettet et udvidet samlevertestamente, vil samtlige arvelovens regler om arv til ægtefælle gælde for samleverne, dog undtaget reglerne om fælleseje, herunder reglerne om mulighed for hensiden i uskiftet bo. De to samlevende vil herefter blive stillet, som om de var ægtefæller med fuldstændigt særeje.

Det bemærkes, at et udvidet samlevertestamente alene tillægger samleveren arveret svarende til den legale arvelod, som tilfalder en ægtefælle, dvs. halvdelen af boet. Ønsker samleverne at begunstige hinanden mest muligt, er det fortsat nødvendigt at anføre dette i testamentet. Begunstiger de samlevende i et udvidet samlevertestamente tillige hinanden mest muligt, vil samleveren modtage 7/8 af boet.

I lov nr. 516 ligeledes af den 6. juni 2007 er reglerne om standard begunstigelsesklausulen "nærmeste pårørende" i forsikringsaftaleloven og pensionsopsparingsloven ændret således, at den prioriterede rækkefølge, hvor "nærmeste pårørende" efter den 1. januar 2008 er indsat som begunstiget, fremover vil være ægtefælle, samlever (der opfylder betingelserne for at oprette et udvidet samlevertestamente), børn og herefter arvinger. Er begunstigelsen "nærmeste pårørende" derimod indsat før den 1. januar 2008, er den prioriterede rækkefølge fortsat ægtefælle, børn og herefter arvinger, dvs. at en samlever ikke vil være omfattet af denne begunstigelsesklausul.

Boafgiftsloven er samtidig ændret således, at samlevende, der enten venter, har eller har haft et fælles barn, ikke længere skal betale tillægsboafgift (i alt 36,25 %), men alene boafgift (15 %), uanset at de ikke måtte have levet sammen i 2 år og derfor i øvrigt ville være omfattet af reglerne om tillægsboafgift.